

دستور عمل اجرایی ابزار غربالگری تکامل ASQ-3

اداره سلامت کودکان
مرکز جوانی جمعیت ، سلامت خانواده و
مدارس
معاونت بهداشت
وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی

دکتر مریم فروزان نژاد متخصص
کودکان

دانش آموخته دوره تکمیلی مراقبت
های تکاملی شیرخواران و کودکان

اهمیت غربالگری و پایش تکامل

1. فرصت تکرار نشدنی سالهای ابتدایی زندگی به علت حداکثر توانایی نوروپلاستیستی مغز
2. ارزیابی و شناسایی موارد تاخیر تکاملی کودکان
3. مداخله سریع و به موقع
4. پیشگیری از بروز معلولیت ها
5. درگیرکردن والدین در ارزیابی کودکان و افزایش آگاهی و آموزش والدین

تاریخچه ابزار غربالگری تکامل ASQ-3

این ابزار برای اولین بار در سال‌های ۱۹۸۰ توسط گروهی از محققان دانشگاه اورگان در ایالات متحده، به‌ویژه **دکتر جین سایلرز** و همکارانش توسعه یافت.

هدف این ابزار ارزیابی مهارت‌ها و توانایی‌های کودکان خردسال از **یک ماهگی تا ۵ سالگی** در پنج حوزه تکاملی بود.

ویرایش اول در سال ۱۹۹۰

ویرایش دوم در سال

۱۹۹۹ با ۱۹ پرسشنامه

ویرایش سوم در سال ۲۰۰۹ با ۲۱ پرسشنامه پس از اصلاح و بهبود انتشار یافت.

نسخه سوم ASQ-3

➡ **ASQ-3** شامل پنج اصلاح مهم است که در سال ۲۰۰۹ منتشر شد:

1. **گستره سنی جدید** برای استفاده از پرسشنامه‌ها به گونه‌ای تغییر یافت که برای هر کودک در هر سنی قابل استفاده باشد.
2. دو پرسشنامه جدید برای **سنین ۲ و ۹ ماهگی** اضافه شد.
3. **نمره‌های مرزی** برای تشخیص دقیق‌تر کودکان نیازمند ارزیابی در گروه‌های سنی مختلف اصلاح شد.
4. **منطقه پایش** در خلاصه نتایج مشخص شده تا کودکانی که در این منطقه قرار دارند تحت نظر بیشتر قرار گیرند.
5. تغییرات جزئی در نگارش و تصاویر بهبود یافته است.

موارد استفاده ASQ-3 در عمل:

1. استفاده در برنامه‌های بهداشتی: بررسی تأخیر تکاملی کودکان
2. استفاده در مراکز آموزشی: ارزیابی مهارت های کودکان
3. استفاده در برنامه‌های مداخله زودهنگام: در سنین حساس، کودکانی که در معرض تأخیر تکاملی هستند را شناسایی کرده و مداخلات به موقع انجام دهند.

ASQ3 چگونه کار می کند

6 گام آسان برای موفقیت در غربالگری!

مرحله 1

پرسشنامه مناسب سن کودک را انتخاب کنید.

فتوکی یا پرینت...

... یا از ASQ Online استفاده کنید.

مرحله 2

آن را به والدین بدهید تا تکمیل کنند و برگردانند.

مرحله 3

والدین پرسشنامه را در خانه پر می کنند.

آنها واضح، سریع و آسان انجام می شوند!

مرحله 4

هنگامی که والدین پرسشنامه را برگردانند، به آن امتیاز دهید.

با دست در چند دقیقه امتیاز بگیرید...

... یا در چند ثانیه با ASQ Online.

مرحله 5

نتایج را با والدین به اشتراک بگذارید.

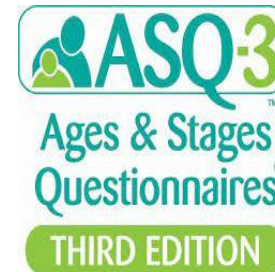
در صورت وجود نگرانی در مورد گزینه های ارجاع بحث کنید.

مرحله 6

به والدین سرگرمی های ASQ-3™ 6 Learning Activities بدهید.

به آنها کمک کنید تا رشد خود را در خانه بین دو غربالگری تقویت کنند!

برنامه غربالگری کودکان با استفاده از پرسشنامه های ASQ-3

1. پر کردن پرسشنامه توسط مراقب کودک (حدود ۱۵ تا ۲۰ ساعت در هفته با کودک وقت میگذرانند).

2. این پرسشنامه برای والدین با تحصیلات پایان ابتدایی طراحی شده است.

3. در صورت احتمال برنگرداندن پرسشنامه توسط والدین درخواست تکمیل در محل (مرکز سلامت یا بهداشت) شود.

4. تاکید شود که تک تک سوالات با کودک تمرین شود و سپس به سوالات پاسخ داده شود.

5. تاکید شود بخش کلیات حتما تکمیل شود.

ویژگی سوالات پرسشنامه ASQ-3

شاخص تکاملی مهمی را ارزیابی میکند.
رفتار مناسب هر گروه سنی را مطرح کرده و کودک را ارزیابی میکند.
درک سوال و مشاهده رفتار برای والدین راحت است.
برای والدین با تحصیلات ابتدایی قابل درک و انجام است.
در موارد لازم کنار سوال تصویر کوچکی جهت روشن تر شدن مفهوم اضافه شده
گاهی برای درک بهتر، مثال از رفتار مورد نظر در سوال گنجانده شده

موارد مهم در توصیه به والدین

مرتفع کردن نگرانی والدین با توضیح اینکه پرسشنامه هم نقاط قوت و هم مواردی که نیاز به توجه و کمک و تمرین بیشتری دارد را معلوم میکند. پاسخ شما در یافتن این موارد کمک کننده است.

تکمیل پرسشنامه را به بازی جذاب تبدیل کنید.

کودک سیر باشد و خوب خوابیده باشد.

پرسشنامه ۵ حیطه را بررسی میکند و از آسان به سخت مرتب شده و ممکن است کودک همه موارد را انجام ندهد.

تعیین میکند کدام فعالیت را همیشه، کدام را گاهی انجام داده و کدام را هیچ وقت انجام نداده است.

توضیح معانی گزینه ها به والدین

1. همیشه انجام میدهد»»»» بله
 2. به تازگی شروع به انجام این فعالیت کرده است ،همیشه انجام نمیدهد یا گاهی انجام میدهد»»»» گاهی مثلا آیا کودکان می تواند با چنگال غذا بخورد؟
 3. هنوزانجام نمیدهد «««« هنوزنه
- ارائه پرسشنامه مربوط به گروه سنی به والدین پس از آموزش و تحویل آن پس از حداکثر یک هفته

ارزیابی پرسشنامه

محاسبه امتیاز :

طبیعی

پایش

نیازمند ارجاع

اعلام و ارتباط با والدین

محتاطانه و همدلانه و حمایت گر و غیر تهدید آمیز

جلوگیری از نگران و مضطرب و آشفتگی والدین

پیگیری ارجاع

بروشور های آموزشی و تمرینات تکاملی و آموزش تمرینات

غربالگری تکاملی ASQ-3 برای چه کودکانی؟

- همه کودکان سالم در مراقبت های روتین کودک سالم در سنین : ۶-۱۲-۲۴-۳۶-۶۰ ماهگی
- کودکان نیازمند بررسی بیشتر در مراقبت های روتین کودک سالم طبق ارزیابی بوکلت تکامل : ۲-۹-۱۸-۴۸
- کودکان نارس در مراقبت های روتین کودک سالم: ۲-۶-۹-۱۲-۱۸-۲۴-۳۶-۴۸-۶۰

سن (ماه)	گروه کودکان
۶-۱۲-۲۴-۳۶-۶۰	همه کودکان سالم
۲-۹-۱۸-۴۸	کودکان نیازمند بررسی بیشتر
۲-۶-۹-۱۲-۱۸-۲۴-۳۶-۴۸-۶۰	کودکان نارس

ارزیابی کودک از نظر تکامل (در صورت نارسایی (سن بارداری کمتر از ۳۷ هفته) پرسشنامه ASQ متناسب با سن کودک تکمیل شود)

سن	سؤال کنید آیا فرزند شما:
۲ ماهگی	با شنیدن صدای بلند در شیر خوردن مکث می کند یا در هنگام خواب از جا می پرد؟ اجسام متحرک را با نگاه دنبال می کند؟ به اشخاص لبخند می زند؟ وقتی روی شکم دراز کشیده، می تواند چانه اش را به مدت کوتاهی از زمین بلند کند؟ در مکیدن یا بلع شیر مشکل دارد؟
۹ ماهگی	در حالی که با گرفتن زیر بغل، کودک را در حالت ایستاده نگاه داشته اید، می تواند حداقل به مدت ۲ ثانیه روی کف پایش بایستد؟ می تواند با تکیه دادن به دست هایش یا بالش بنشیند؟ صداهایی بی معنی مانند «ما-ما»، «با-با»، «دا-دا» درمی آورد؟ وقتی با او بازی می کنید، با شما همراهی می کند؟ با شنیدن اسم خودش، واکنش نشان می دهد؟ افراد آشنا را از غریبه تشخیص می دهد؟ به طرفی که شما اشاره می کنید، نگاه می کند؟ اشیا را از یک دست به دست دیگرش می دهد؟
۱۸ ماهگی	برای نشان دادن اشیا به دیگران، به آن ها اشاره می کند؟ می تواند حداقل ۳ قدم به تنهایی راه برود؟ می داند اشیا معمول اطرافش (مثل قاشق، تلفن) چه کاربردی دارد؟ می تواند کارهای دیگران را تقلید کند؟ کلمه های جدید را یاد می گیرد؟ می تواند حداقل ۶ کلمه را بگوید؟ وقتی مادر یا مراقبش او را ترک می کند یا پیش او برمی گردد، توجه می کند یا اهمیت می دهد؟ آیا کارهایی هست که قبلاً می توانسته انجام دهد ولی الان نمی تواند؟
۴ سالگی	می تواند درجا بالا و پایین ببرد؟ می تواند کشیدن دایره (گردی) را تقلید کند؟ به کودکان دیگر توجه می کند؟ / به افرادی غیر از اعضای خانواده واکنش نشان می دهد؟ دوست دارد با کودکان دیگر هم بازی شود و بازی های وانمودی مثل خاله بازی یا دزد و پلیس کند؟ می تواند داستان مورد علاقه اش را بازگو کند؟ از دستورات ۳ مرحله ای پیروی می کند؟ (مثل: برو، توپت را بردار، بیاور) مفهوم «مثل هم بودن» و «فرق داشتن» را درک می کند؟ از ضمائم «من و تو» درست استفاده می کند؟ واضح حرف می زند؟ اغلب در مقابل لباس پوشیدن / خوابیدن / دستشویی رفتن مقاومت (لج بازی) می کند؟ آیا کارهایی هست که قبلاً می توانسته انجام دهد ولی الان نمی تواند؟
۶ ماهگی - ۱۲ ماهگی - ۲۴ ماهگی - ۳ سالگی - ۵ سالگی	پرسشنامه تست غربالگر استاندارد تکمیل شود. در صورت عدم مراجعه کودک طبق این سنین، در اولین مراجعه در هر سنی ASQ همان گروه سنی برای کودک تکمیل شود.

طبقه بندی کنید

نشانه	طبقه بندی	توصیه
پاسخ غیر طبیعی در هریک از موارد	نیازمند بررسی بیشتر از نظر تکامل	انجام تست غربالگر استاندارد - ارجاع به پزشک مرکز خدمات جامع سلامت ۱ هفته بعد پیگیری شود
عدم وجود مشکل در هریک از موارد	طبیعی	مشاوره به مادر در خصوص رابطه متقابل کودک و والدین و توصیه هایی برای ارتقای تکامل کودک ارائه شود ارزیابی کودک را طبق صفحات بعدی ادامه دهید.

نشانه	طبقه بندی	توصیه
امتیاز تست غربالگر استاندارد مساوی یا کمتر از ۲SD - یا امتیاز مجدد تست برای بار دوم همچنان روی ۲SD - و پایین تر یا پاسخ یکی از سوالات موارد کلی نشان دهنده مشکلی باشد.	نیازمند ارجاع از نظر تکامل	ارجاع به پزشک مرکز خدمات جامع سلامت ۱ هفته بعد پیگیری شود
امتیاز تست غربالگر استاندارد روی ۲SD - یا بین ۲SD - و ۲SD -	نیازمند انجام مجدد ASQ ۲ هفته بعد	۲ هفته بعد پیگیری شود
امتیاز تست غربالگر استاندارد بالای ۲SD -	طبیعی	مشاوره به مادر در خصوص رابطه متقابل کودک و والدین و توصیه هایی برای ارتقای تکامل و ارزیابی کودک را طبق صفحات بعدی ادامه دهید.

طبقه بندی کنید

پرسشنامه غربالگری تکامل ASQ-3

در ۲۱ گروه سنی و ۲۱ پرسشنامه ، هر پرسشنامه ۳۰ سوال ، در ۵ حیطه تکاملی هر حیطه ۶ سوال

پرسشنامه سال اول : ۲-۴-۶-۸-۹-۱۰-۱۲

پرسشنامه سال دوم هر دوماه : ۱۴-۱۶-۱۸-۲۰-۲۲-۲۴

پرسشنامه سال سوم هر سه ماه : ۲۷-۳۰-۳۳-۳۶

پرسشنامه سال چهارم و پنجم : هر شش ماه ۴۲- ۴۸- ۵۴- ۶۰

جدول شماره ۲: تعیین پرسشنامه ASQ-3 مناسب سن کودک:

از پرسشنامه ASQ-3 این گروه سنی استفاده کنید	سن کودک
۲ ماهگی	۱ ماه و ۰ روز تا ۲ ماه و ۳۰ روز
۴ ماهگی	۳ ماه و ۰ روز تا ۴ ماه و ۳۰ روز
۶ ماهگی	۵ ماه و ۰ روز تا ۶ ماه و ۳۰ روز
۸ ماهگی	۷ ماه و ۰ روز تا ۸ ماه و ۳۰ روز
۹ ماهگی	۹ ماه و ۰ روز تا ۹ ماه و ۳۰ روز
۱۰ ماهگی	۱۰ ماه و ۰ روز تا ۱۰ ماه و ۳۰ روز
۱۲ ماهگی	۱۱ ماه و ۰ روز تا ۱۲ ماه و ۳۰ روز
۱۴ ماهگی	۱۳ ماه و ۰ روز تا ۱۴ ماه و ۳۰ روز
۱۶ ماهگی	۱۵ ماه و ۰ روز تا ۱۶ ماه و ۳۰ روز
۱۸ ماهگی	۱۷ ماه و ۰ روز تا ۱۸ ماه و ۳۰ روز
۲۰ ماهگی	۱۹ ماه و ۰ روز تا ۲۰ ماه و ۳۰ روز
۲۲ ماهگی	۲۱ ماه و ۰ روز تا ۲۲ ماه و ۳۰ روز
۲۴ ماهگی	۲۳ ماه و ۰ روز تا ۲۵ ماه و ۱۵ روز
۲۷ ماهگی	۲۵ ماه و ۱۶ روز تا ۲۸ ماه و ۱۵ روز
۳۰ ماهگی	۲۸ ماه و ۱۶ روز تا ۳۱ ماه و ۱۵ روز
۳۳ ماهگی	۳۱ ماه و ۱۶ روز تا ۳۴ ماه و ۱۵ روز
۳۶ ماهگی	۳۴ ماه و ۱۶ روز تا ۳۸ ماه و ۳۰ روز
۴۲ ماهگی	۳۹ ماه و ۰ روز تا ۴۴ ماه و ۳۰ روز
۴۸ ماهگی	۴۵ ماه و ۰ روز تا ۵۰ ماه و ۳۰ روز
۵۴ ماهگی	۵۱ ماه و ۰ روز تا ۵۶ ماه و ۳۰ روز
۶۰ ماهگی	۵۷ ماه و ۰ روز تا ۶۶ ماه و ۰ روز

۲ تا ۲۲ ماه (از یک ماه قبل تا یک ماه بعد)

۲۲ ماه (از یک ماه قبل تا یک ماه و ۱۵ روز بعد)

۲۳ تا ۳۳ ماه (از یک ماه و ۱۵ روز قبل تا یک ماه و ۱۵ روز بعد)

۳۶ ماه (از ۱ ماه و ۱۵ روز قبل تا ۳ ماه بعد)

۴۲ تا ۵۴ ماه (از ۳ ماه قبل تا ۳ ماه بعد)

۶۰ ماه (از ۳ ماه قبل تا ۶ ماه بعد)

۲۱ گروه سنی از پرسشنامه با توجه به محاسبه سن

انتخاب پرسشنامه ASQ-3 مناسب سن کودک

جدول شماره ۱ : تفريق ساده برای محاسبه سن دقيق

تاریخ مراجعه: ۱۴۰۳/۰۷/۲۵ تاریخ تولد: ۱۴۰۰/۰۲/۲۰

روز	ماه	سال	
۲۵	۷	۱۴۰۳	تاریخ مراجعه
۲۰	۲	۱۴۰۰	تاریخ تولد
۵	۵	۳	سن کودک

سن کودک ۳۶+۵ ماه +۵ روز =

۴۱ ماه و ۵ روز

پرسشنامه سن ۴۲ ماهگی

(۳۹ ماه و صفر روز تا ۴۴ ماه و

۲۰ روز)

مثال

روز	ماه	سال	
۲۵	۰۷	۱۴۰۳	تاریخ اجرا
۲۷	۱۲	۱۴۰۲	تاریخ تولد
۲۸	۰۶	۰۰	سن کودک

از ماه یکی کم کرده و ۳۰ روز به روز اجرا اضافه
 کردیم = ۵۵ روز - ۲۷ = ۲۸
 از سال یکی کم کرده و ۱۲ ماه به ماه اجرا اضافه
 کردیم = ۱۸ ماه - ۱۲ = ۶
 سن کودک : ۶ ماه و ۲۸ روز «»»» پرسشنامه ۶ ماهگی

محاسبه نارسایی و سن اصلاح شده کودک

- تا رسیدن به سن تقویمی ۲ سالگی
- سن بارداری زیر ۳۷ هفته نیاز به اصلاح دارد.
- هفته های زودتر از ۴۰ هفته محاسبه شده و از سن تقویمی کسر میشود و سن اصلاح شده به دست میآید.

مثال

شیرخوار ۲۸ هفته متولد شده و در حال حاضر در یک سالگی مراجعه کرده است.

$۲۸ - ۴۰ = ۱۲$ هفته ۱۲ هفته به ۳ ماه زودتر متولد شده پس در یک سالگی پرسشنامه ۹ ماهگی باید تکمیل شود.

حیطه های مورد بررسی در ASQ-3

1. ارتباطات : درک کودک از گفتگوی اطرافیان و بیان کودک
2. حرکات درشت : حرکات و هماهنگی عضلات بزرگ بدن مثل تنه ، پاها
3. حرکات ظریف : حرکات و هماهنگی عضلات کوچک بدن مثل حرکات ظریف دست و انگشتان
4. حل مسئله : یادگیری کودک، بازی با اسباب بازی ها
5. شخصی واجتماعی : برقراری چگونگی روابط و تعامل کودک با اطرافیانش، سایر کودکان و اسباب بازی هایش، بازی های فردی و جمعی و کارهای اشتراکی با دیگران

نحوه امتیاز دهی به پرسشنامه ASQ-3

- پاسخ بله = ۱۰ امتیاز گاهی = ۵ امتیاز هنوز نه = ۰ امتیاز
- پرسشنامه را از نظر سوالات بدون پاسخ بررسی کنیم.
- و سعی کنیم بفهمیم دلیل عدم پاسخ دادن والدین چه بوده؟ گاهی عدم اطمینان؟ گاهی متوجه نشدن؟ گاهی تردید در درست انجام دادن فعالیت؟
- سعی در یافتن جواب و تکمیل پرسش کنیم.

در نسخه سوم ASQ درانتهای برخی سوالات از فرد امتیاز دهنده درخواست شده که اگر به یکی از سوالات بالاتر یا پایین تر جواب بله داده به آن سوال هم حتما جواب بله بدهد، به این سوالات توجه کنید و هنگام امتیاز دهی مطابق دستور پرسشنامه عمل کنید.

امتیاز	هنوز نه	گاهی	بله	حرکات درشت
				نی به کودکان نشان می دهید که چطور یک توپ بزرگ را شوت کند، آیا تلاش می کند که با حرکت پای خود به سمت جلو یا راه رفتن به سمت توپ، به توپ لگد بزند؟ (اگر فرزندان می توانند به خوبی را شوت کنند هم پاسخ «بله» را علامت بزنید.)
				کودکتان نسبتاً خوب می دود و می تواند بدون اینکه به چیزی برخورد کند یا بیافتد دویدنش را متوقف کند؟
				یک دست کودکان را بگیرید، آیا از پله ها پایین می رود؟ علاوه بر گرفتن دست مادر او می تواند دستش را به دیوار ها هم بگیرد. (این صحنه را می توانید در جاهایی که دارای پلکان هستند، مثلاً در یک فروشگاه یا پارک یا در منزل بده کنید).
				کودکتان خودش به تنهایی حداقل از دو پله بالا یا پایین می رود؟ او ممکن است برای این کار نرده ها را بگیرد.
				کودکتان طوری می پرد که هر دو پایش همزمان از روی زمین بلند شوند (جفت پا می پرد)؟
				کودکتان بدون اینکه دستش را به عنوان تکیه گاه به جایی بگیرد، با پرت کردن پایش به سمت جلو، را شوت کند؟

: اگر به پرسش ۶ در حرکات اصلی جواب «بله» یا «گاهی» داده اید، به سوال ۱ هم جواب «بله» بدهید.

اگر نتوانستیم پاسخ پرسش را پیدا کنیم به روش زیر عمل میکنیم:

1. اگر یک سوال بدون پاسخ بود:

جمع امتیازات سوالات پاسخ داده شده در آن حیطه ÷ تعداد سوالات = میانگین نمره هر سوال پاسخ داده شده

میانگین نمره سوالات پاسخ داده شده + جمع امتیازات سوالات پاسخ داده شده = امتیاز تطبیق یافته

مثال ۵ سوال پاسخ داده دو سوال بلی و دو سوال گاهی و یک سوال هنوز نه

جمع امتیازات ۳۰ ÷ تعداد سوال ۵ = ۶ میانگین نمره

۳۰ + ۶ = ۳۶ امتیاز تطبیق یافته کودک در آن حیطه

در مرحله بعد این امتیاز با نقاط برش مقایسه میشود.

اگر نتوانستیم پاسخ پرسش را پیدا کنیم به روش زیر عمل میکنیم:

۲. اگر دو سوال بدون پاسخ بود:

جمع امتیازات سوالات پاسخ داده شده ÷ تعداد سوالات پاسخ داده شده = میانگین هر سوال پاسخ داده شده

جمع امتیازات سوالات پاسخ داده شده + (میانگین هر سوال پاسخ داده شده × ۲) = امتیاز تطبیق یافته در آن حیطه

در مرحله بعد مقایسه امتیاز تطبیق یافته با نقاط برش در آن حیطه

مثال ۴ سوال پاسخ داده شده که یک سوال پاسخ بله دو سوال گاهی و یک سوال هنوز نه

جمع امتیازات سوالات پاسخ داده شده : ۲۰ میانگین هر سوال پاسخ داده شده : ۵

امتیاز تطبیق یافته = $۲۰ + ۲ \times ۵ = ۳۰$

اگر نتوانستیم پاسخ پرسش را پیدا کنیم به روش زیر عمل میکنیم:

3. اگر سه سوال یا بیشتر در یک حیطه بدون پاسخ بود:

امتیاز آن حیطه قابل محاسبه نیست. نتیجه غربالگری مشکوک است ، بهتر است ابتدا سعی در فهمیدن علت عدم جوابدهی کنیم و در صورت امکان تلاش جهت ارزیابی آن حیطه و امتیاز دهی و یا در زمان دیگر توصیه به انجام تست شود و اگر باز هم ارزیابی از حیطه موفق نبود به پزشک تکامل .ارجاع کنیم

در انتهای پرسشنامه به پاسخ والدین به قسمت کلیات دقت کنید، نگرانی های والدین را با توجه بخوانید و با آنها صحبت کنید تا مشکلات احتمالی را شناسایی کنید.

اغلب نگرانی والدین نیاز به ارزیابی بیشتر و ارجاع جهت دریافت خدمات را مطرح میکند.

نقاط برش ASQ-3 و ملاک ارجاع

نقاط برش پرسشنامه ASQ-3 کودکان ایرانی

سن (ماه)	حیطه	طبیعی (بیشتر از)	منطقه پایش (بین)	نیازمند ارجاع (کمتر از)
۲ ماهگی	برقراری ارتباط	۳۹,۴	۲۸ - ۳۹,۴	۲۸
	حرکات درشت	۴۲,۲	۳۲ - ۴۲,۲	۳۲
	حرکات ظریف	۴۱,۷	۳۲,۴ - ۴۱,۷	۳۲,۴
	حل مسأله	۳۴,۱	۲۰,۹ - ۳۴,۱	۲۰,۹
	شخصی - اجتماعی	۳۸,۸	۲۸,۳ - ۳۸,۸	۲۸,۳
۴ ماهگی	برقراری ارتباط	۴۶	۳۸,۷ - ۴۶	۳۸,۷
	حرکات درشت	۴۱,۷	۳۰,۹ - ۴۱,۷	۳۰,۹
	حرکات ظریف	۳۶,۹	۲۴,۱ - ۳۶,۹	۲۴,۱
	حل مسأله	۴۵,۱	۳۶ - ۴۵,۱	۳۶
	شخصی - اجتماعی	۴۴,۲	۳۵ - ۴۴,۲	۳۵
۶ ماهگی	برقراری ارتباط	۴۱,۸	۳۳ - ۴۱,۸	۳۳
	حرکات درشت	۳۴,۲	۲۲ - ۳۴,۲	۲۲
	حرکات ظریف	۴۵,۲	۳۵,۸ - ۴۵,۲	۳۵,۸
	حل مسأله	۴۳,۳	۳۳,۸ - ۴۳,۳	۳۳,۸
	شخصی - اجتماعی	۳۹,۴	۲۸,۵ - ۳۹,۴	۲۸,۵
۱۴ ماهگی	برقراری ارتباط	۴۲,۱	۳۲,۲ - ۴۲,۱	۳۲,۲
	حرکات درشت	۴۷,۴	۳۸,۶ - ۴۷,۴	۳۸,۶
	حرکات ظریف	۴۲,۲	۳۲,۳ - ۴۲,۲	۳۲,۳
	حل مسأله	۴۸,۲	۴۱,۲ - ۴۸,۲	۴۱,۲
	شخصی - اجتماعی	۴۶,۶	۳۸,۴ - ۴۶,۶	۳۸,۴
۱۶ ماهگی	برقراری ارتباط	۳۸,۵	۲۷,۲ - ۳۸,۵	۲۷,۲
	حرکات درشت	۴۸,۶	۴۰,۳ - ۴۸,۶	۴۰,۳
	حرکات ظریف	۴۴,۱	۳۴,۵ - ۴۴,۱	۳۴,۵
	حل مسأله	۴۷,۵	۳۹,۵ - ۴۷,۵	۳۹,۵
	شخصی - اجتماعی	۴۴,۲	۳۵,۳ - ۴۴,۲	۳۵,۳
۱۸ ماهگی	برقراری ارتباط	۳۹,۸	۲۹,۵ - ۳۹,۸	۲۹,۵
	حرکات درشت	۵۲,۶	۴۷ - ۵۲,۶	۴۷
	حرکات ظریف	۴۳,۵	۳۴,۴ - ۴۳,۵	۳۴,۴
	حل مسأله	۴۳	۳۴,۴ - ۴۳	۳۴,۴
	شخصی - اجتماعی	۴۸,۱	۴۱,۷ - ۴۸,۱	۴۱,۷

نوع اقدام مورد نیاز برای هر کودک

1. **کودکان با تکامل نرمال (امتیاز بالاتر از نقاط برش)**
2. **کودکان با امتیاز در منطقه پایش (نیاز به پیگیری و پایش و مانیتورینگ)**
3. **کودکان با امتیاز پایین تر از نقاط برش (نیازمند به ارجاع به پزشک معین تکامل جهت ارزیابی تشخیصی و تکمیلی)**

- مسئولیت تفسیر نتیجه تست غربالگر ASQ-3 و تصمیم گیری برای ارجاع کودک به پزشک معین، با **پزشک مرکز خدمات جامع سلامت** است.
- چنین کودکانی را باید برای ارزیابی های بیشتر و تکمیلی ارجاع نمود.

۱. کودکان با تکامل نرمال (امتیاز بالاتر از نقاط برش)

نرمال قلمداد شده

در زمان مناسب در مراقبت بعدی پرسشنامه مناسب سن خودشان دریافت کنند
فعالیت ها و تمرینات ارتقای تکاملی ASQ مناسب سن خودشان را دریافت کنند
توصیه به والدین : تا این سن تکامل کودک آنها خوب و طبیعی

یادآوری به والدین : ۱. زمان مراجعه بعدی ۲. اهمیت ارزیابی تکاملی در سنین مختلف
پایش آن ۳. آموزش فعالیت های مناسب و تمرینات تکاملی جهت افزایش رشد و یادگیری
کودک

توصیه‌هایی برای مراقبت از تکامل کودک

تولد تا ۱ هفته	۱ هفته تا ۶ ماه	۶ ماه تا ۹ ماه	۹ ماه تا ۱۲ ماه	۱۲ ماه تا ۲ سال	۲ سال و بزرگتر
بازی: فرصت‌هایی را برای نوزاد خود فراهم کنید تا ببیند، بشنود و دست و پای خود را آزادانه حرکت دهد. ارتباط برقرار کنید به چشمان کودک خود نگاه کنید و با او صحبت کنید. زمان تغذیه با شیر مادر فرصت خوبی است. حتی یک نوزاد هم صورت شما را می‌بیند و صدایتان را می‌شنود.	بازی: فرصت‌هایی را برای کودک خود فراهم کنید تا ببیند، بشنود، حس کند، آزادانه حرکت کند و شما را لمس کند. اشیاء رنگی را به آرامی جلوی او حرکت دهید تا آن را ببیند و بگیرد (مانند یک حلقه بزرگ که با یک نخ آویزان شده است، جفجغه). ارتباط برقرار کنید به کودک خود لب‌خند بزنید و بخندید. با کودک خود صحبت کنید. با تقلید صدا یا ژست کودکان با او مکالمه کنید.	بازی: وسایل خانگی تمیز و بی‌خطری را به کودک خود بدهید تا دستکاری کند، به هم بزند و بیاندازد (مانند ظروف درب دار، قابلمه و قاشق فلزی). ارتباط برقرار کنید به صدا و علائق کودک خود پاسخ دهید. نام کودک را صدا کنید و پاسخ او را ببینید.	بازی: اسباب‌بازی مورد علاقه کودک را زیر پارچه یا جعبه پنهان کنید. ببینید آیا کودک می‌تواند آن را پیدا کند. با کودک خود دالی موشه بازی کنید. ارتباط برقرار کنید نام اشیاء و افراد را به کودک بگویید. به او یاد بدهید که چگونه با دست هایش چیزهایی مثل بای بای بگوید. نمونه اسباب بازی: عروسکی با صورت	بازی: چیزهایی به کودک بدهید تا روی هم بچیند و داخل ظرف بیاندازد و دربیاورد. ارتباط برقرار کنید سوالات ساده از کودک بپرسید. به تلاش‌های کودک خود در صحبت کردن جواب بدهید. اشیاء، طبیعت و تصاویر را به او نشان دهید و درباره آن‌ها با او صحبت کنید.	بازی: به کودک خود کمک کنید تا اشیاء را بشمارد، نام برد و مقایسه کند. برای او اسباب بازی‌های ساده بسازید. مثلاً اشیایی با رنگ‌ها و شکل‌های متفاوت برای دسته‌بندی، برج‌سب یا تخته وایت برد و پازل. ارتباط برقرار کنید او را تشویق کنید تا صحبت کند و به سوالات او پاسخ دهد. به کودکان داستان، آواز و بازی یاد بدهید. در مورد تصاویر یا کتاب‌ها با او صحبت کنید. نمونه اسباب بازی: کتاب مصور
• به کودک خود محبت کنید و عشقتان را به او نشان دهید. • از علائق کودک خود مطلع شوید و به آن‌ها پاسخ دهید. • تلاش کودکان را در یادگیری مهارت‌های جدید تحسین کنید.					

۲. کودکان با امتیاز در منطقه پایش و نیازمند پیگیری و مانیتورینگ

سن
۸-۱۲ ماه

فعالیت ها و تمرینات تکاملی برای کودکان ۸ تا ۱۲ ماهه

یک سرگرمی خوب برای کودکان این است که چیزهایی را داخل قوطی ببندد و دوباره آنها را در آورد. برای این کار به کودکان قوطی های پلاستیکی حاوی مهره های درشت بدهید. او همچنین ممکن است از این که جوارب هایی را از داخل کفش درآورد و دوباره داخل کفش بگذارد، لذت ببرد.

آینه برای کودکان در این سن هیجان انگیز است. بگذارید کودکان تصویر خودش را در آینه نوازش کند و به آن انگشت بزند. همراه با او در آینه لبخند بزنید و شکلک درآورید.

بگذارید کودکان خودش غذا بخورد. این به او فرصت تمرین برداشتن چیزهای کوچک (مثل نخود و لوبیای پخته) را می دهد. همچنین به این ترتیب او تجربه حس های مختلف را در دست ها و دهانش کسب می کند. به زودی کودک شما خواهد توانست تمام غذایش را با دست بخورد.

کودکان به کوبیدن اشیاء برای صدا در آوردن از آنها علاقمند است. به کودکان قاشق های چوبی بدهید که روی قوطی بکوبد و جغجه هایی که تکان دهد و از آنها صدا درآورد. به کودکان یاد دهید که چطور چیزهایی را به هم بکوبد.

با اشیاء مختلف قایم موشک بازی کنید. به این ترتیب که ابتدا بگذارید کودکان شما را در حال قایم کردن یک شیء زیر پتو یا بالش، ببیند. اگر کودکان خودش پتو را کنار زند، بگذارید کمی از شیء بیرون بماند و دیده شود. به کودکان کمک کنید که شیء را پیدا کند.

کتاب داستان های کودکانه یا مجله های رنگارنگ را برای کودکان بخوانید و با نشان دادن تصاویر داخل آن، به کودکان بگویید که چه چیزی در تصویر دیده می شود. اجازه دهید که کودکان به تصاویر داخل کتاب دست بزنند.

کودکان در این سن شروع به استفاده از انگشت نشانه اش برای انگشت زدن به هم چیز می کند. بگذارید او به اشیاء مختلف انگشت بزند. ممکنست بخواهد به صورت آدم ها انگشت بزند. وقتی به قسمت های مختلف صورت شما انگشت می زند، نام آن قسمت را بگویید.

با کودکان توپ بازی کنید. یک توپ را به سمت کودکان قل دهید. خودتان یا فرد دیگری بهتر است به کودک کمک کند تا او بتواند توپ را دوباره به سمت شما قل دهد. کودکان ممکن است حتی توپ را به سمت شما پرتاب کند. توپ های پلاستیکی و بادی برای این منظور خیلی مناسب هستند.

در یک یا چند حیطه تکاملی امتیاز در منطقه پایش دارند: پیگیری
بروشور فعالیت ها و تمرینات تکاملی متناسب با سن کودک و حیطه ای که در آن ضعیف بوده به والدین ارائه شود و آموزش مختصر حضوری، بازی و فعالیت ها به والدین انجام شود.

دو هفته بعد والدین جهت ارزیابی نحوه صحیح آموزش و فعالیت ها مراجعه کنند تا از نحوه درست تمرینات و بازی ها مطمئن شویم.
و بعد از دو هفته مجدد پرسشنامه همین سن که در منطقه پایش بوده است تکمیل شود. (۴ هفته پس از اولین مراجعه)

۳. کودکانی که نیاز به ارجاع به پزشک معین تکامل دارند:

۱. در حداقل یکی از حیطه تکاملی امتیاز پایین تر از نقطه برش مربوط به سن خودش دارد. – 2SD
۲. گروه دوم که در مراجعه اول در منطقه پایش بوده اند و پس از ۴ هفته تمرین در ارزیابی مجدد هم باز در منطقه پایش هستند و یا پایین تر از نقطه برش هستند.
۳. کودکانی که در پرسشنامه امتیاز بالاتر از نقطه برش گرفته اند ولی والدین آنها در قسمت کلیات نگرانی خود را در یک یا چند حیطه ذکر کرده اند.

توصیه های کلی در مواردی که نتایج غربالگری نیاز به ارجاع جهت ارزیابی تکمیلی و تخصصی دارد:

از به کار بردن «تست، آزمون، نرمال، غیرنرمال، طبیعی، غیرطبیعی» جلوگیری کنید، به جای آن از کلمات بالاتر از نقطه برش، پایین تر از نقطه برش حول و حوش نقطه برش استفاده کنید.

مثال کودک ۱۸ ماهه با ASQ 18 که در حیطه ارتباطات امتیاز ۳۰ و در حل مسئله امتیاز ۳۵ کسب کرده است :

نحوه اطلاع و تعامل با والدین؟؟

سعی کنید والدین متوجه شوند که غربالگری تشخیص قطعی نیست و صرفاً فقط نیاز به ارزیابی های تکمیلی را مشخص میکند.

در مورد فرصت های مساعد برای یادگیری کودک، تاریخچه سلامتی کودک، عوامل فرهنگی و محیطی که بر نتایج غربالگری تاثیر داشته با والدین گفتگو کنید.

از جمله عوامل احتمالی موثر بر نتایج غربالگری

1. فرصت های مساعد و مناسب برای تمرین و یادگیری از نظر زمان و مکان
2. عوامل سلامتی و بیولوژی مثل بیماری ،آلرژی، گرسنگی، خواب، خستگی، داروها
3. عوامل فرهنگی و خانوادگی مثلا ممکن است رفتار مشکل ساز کودک در قالب رفتار هنجار در خانواده باشد.
4. عوامل محیطی مثل شاهد خشونت ،سلامت روانی والدین ،مورد غفلت واقع شدن کودک و تغییر منزل و محیط ...
5. رابطه والد و فرزندی نامطلوب

با تشکر از توجه شما

- مادر دختر ۶ ماهه اش رو برای واکسیناسیون به خانه بهداشت آورده است شیرخوار متولد ۱۴۰۲/۰۱/۱۵ و پره ترم ۲۴ هفته و دور روز است کدام پرسشنامه؟
- محاسبه سن اصلاح شده

تاریخ مراجعه	۱۴۰۳	۰۷	۲۵
تولد	۱۴۰۳	۰۱	۱۵
سن تقویمی		۰۶	۱۰

وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی
سازمان بهداشت و خانواده
دفتر ملی سلامت، کودکان و نوجوانان
کاروانسرای کودکان

ASQ-3

۶ ماهگی

۵ ماه و ۰ روز تا ۶ ماه و ۳۰ روز

تاریخ تکمیل پرسشنامه: شماره تماس:

نام و نام خانوادگی کودک:	کد ملی:	تاریخ تولد:

- ترجیحاً قبل از پاسخ به هر سوال، آن فعالیت را با کودکان انجام دهید.
- تکمیل این پرسشنامه را به بازی جالبی برای خود و کودکان تبدیل کنید.

ارتباطات			
بله	گاهی	هنوز نه	امتیاز
			۱. آیا کودکان جیغ های تیزی می کشد؟
			۲. زمانی که کودکان برای خودش صدا درمی آورد، آیا از حلق خود صداهایی مثل خرخر و غرغر (قققق، خخخخ!!) درمی آورد؟
			۳. زمانی که خارج از دیدرس کودکان هستید و او را صدا می کنید، آیا به سمت صدای شما نگاه می کند؟
			۴. زمانی که صدای بلندی می آید، آیا کودکان برمی گردد تا ببیند آن صدا از کجا آمده است؟
			۵. آیا کودکان صداهایی مانند «دا»، «گا»، «کا» و «یا» از خودش در می آورد؟
			۶. اگر صداهایی را که کودکان از خودش در می آورد تقلید کنید، آیا در پاسخ به شما همان صداها را تکرار می کند؟
نمره کل ارتباطات			
حرکات درشت			
بله	گاهی	هنوز نه	امتیاز
			۱. درحالی که کودکان به پشت خوابیده است، آیا پاهایش را تا حدی که بتواند آنها را ببیند، بالا می آورد؟
			۲. زمانی که کودکان روی شکم خوابیده است، آیا بازو هایش را از آرنج صاف کرده و سینه اش را کاملاً از زمین یا تخت بالا می کشد؟
			۳. آیا کودکان از پشت به شکم غلت می زند و هر دو دستش را از زیر بدنش بیرون می آورد؟
			۴. زمانی که کودکان را روی زمین می نشانید، آیا در حالت نشسته روی دست هایش تکیه می کند؟ (اگر بدون تکیه به دستانش هم می تواند صاف بنشیند پاسخ «بله» را علامت بزنید.)
			۵. اگر هر دو دست کودکان را تنها برای حفظ تعادل وی از ناحیه بازو بگیرید، آیا در حالی که ایستاده است، وزنش را روی پاهایش تحمل می کند؟
			۶. آیا کودکان با قرار گرفتن روی دست ها و زانو هایش، به وضعیت چهار دست و پا درمی آید؟
نمره حرکات درشت			
حرکات ظریف			
بله	گاهی	هنوز نه	امتیاز
			۱. آیا کودکان یک اسباب بازی را که به سوی او دراز کرده اید می گیرد، و آن را به مدت یک دقیقه نگاه می کند، تکان می دهد یا می جود؟

نمره حرکات درشت			
بله	گاهی	هنوز نه	امتیاز
حرکات ظریف			
			یک اسباب بازی را که به سوی او دراز کرده‌اید می‌گیرد، و آن را به مدت یک دقیقه نگاه می‌کند، تکان چود؟
			همزمان هر دو دستش را به سمت یک اسباب بازی دراز می‌کند یا آن را می‌گیرد؟
			به سمت یک خرده نان یا نخود و لوبیا دست دراز می‌کند و آن را با انگشتانش ن می‌کند؟ (اگر می‌تواند چیز کوچکی به اندازه یک نخود را بردارد، به این سوال دهید.)
			یک اسباب بازی کوچک را برمی‌دارد، آن را کف دستش نگه می‌دارد و انگشتانش می‌کند؟
			تلاش می‌کند که یک خرده نان یا نخود و لوبیا را با انگشت شست و همه حرکتی چنگکی، بردارد، حتی اگر موفق به این کار نشود؟ (اگر می‌تواند آن این سوال پاسخ «بله» بدهید.)
			می‌تواند یک اسباب بازی کوچک را تنها با یک دست بردارد؟
نمره حرکات ظریف			

حل مسئله			
بله	گاهی	هنوز نه	امتیاز
			اسباب بازی مقابل کودکان است، آیا هر دو دستش را به سمت آن دراز می‌کند؟
			تکانه به پشت خوابیده، آیا برای پیدا کردن اسباب بازی ای که از دستش افتاده، سرش را می‌چرخاند؟
			را برمی‌دارد نیز به این سوال پاسخ «بله» بدهید.)
			تکانه به پشت خوابیده و اسباب بازی از دستش افتاده، آیا در صورتی که بتواند آن را ببیند برای برداشتنش
			اسباب بازی را برمی‌دارد و آن را در دهانش می‌گذارد؟
			مرتبا اسباب بازی را از یک دست به دست دیگری می‌دهد؟
			با کوبیدن اسباب بازی روی زمین یا میز، بازی می‌کند؟
نمره حل مسئله			

بله	گاهی	هنوز نه	امتیاز	شخصی - اجتماعی
				۱. زمانی که کودکتان روبه روی یک آینه بزرگ قرار دارد، آیا به خودش لبخند می زند یا برای خودش صداهایی در می آورد؟
				۲. آیا کودک در برابر افراد غریبه رفتاری متفاوت از رفتاری که با شما و سایر افراد آشنا دارد، نشان می دهد؟ (واکنش به غریبه ها می تواند شامل خیره شدن، اخم کردن، عقب کشیدن یا گریه کردن باشد.)
				۳. وقتی فرزندتان به پشت خوابیده، آیا با گرفتن پاهایش بازی می کند؟
				۴. زمانی که کودکتان در مقابل یک آینه بزرگ قرار دارد، آیا دستش را برای لمس آینه دراز می کند؟
				۵. وقتی کودکتان به پشت خوابیده است، آیا پایش را در دهانش می گذارد؟
				۶. آیا کودکتان تلاش می کند تا یک اسباب بازی که دور از دسترس اوست، را بگیرد؟ (او ممکن است برای گرفتن آن غلت بزند، روی شکمش بچرخد یا چهار دست و پا برود.)
				نمره شخصی اجتماعی

کلیات

والدین یا سایر افراد تکمیل کننده پرسشنامه می توانند بعد از کشیدن دایره دور پاسخ بله یا خیر، از فضای جمعی های خالی زیر برای بیان نظراتشان یا توضیحات تکمیلی استفاده کنند.

۱. آیا فرزند شما از هر دو دست و هر دو پایش به خوبی استفاده می کند؟ اگر نه، توضیح دهید.
بله ☐ خیر ☐
۲. وقتی به فرزندتان کمک می کنید که بایستد، آیا بیشتر اوقات کف پاهایش کاملاً روی زمین است؟ اگر نه، توضیح دهید.
بله ☐ خیر ☐
۳. یا نگران این هستید که فرزندتان خیلی ساکت است یا صداهایی را که بچه های دیگر در می آورند، در نمی آورد؟ اگر بله، توضیح دهید.
بله ☐ خیر ☐
۴. آیا در خانواده والدین سابقه ناشنوایی یا کم شنوایی که از دوران کودکی شروع شده باشد، وجود دارد؟ اگر بله، توضیح دهید.
بله ☐ خیر ☐
۵. آیا درباره بینایی فرزندتان نگرانی دارید؟ اگر بله، توضیح دهید.
بله ☐ خیر ☐
۶. آیا فرزندتان در چند ماه اخیر هر نوع بیماری (مشکل پزشکی) جدی و مهمی داشته است؟ اگر بله، توضیح دهید.
بله ☐ خیر ☐
۷. آیا درباره رفتارهای فرزندتان نگران هستید؟ اگر بله توضیح دهید.
بله ☐ خیر ☐
۸. آیا چیز دیگری درباره فرزندتان شما را نگران و دلواپس می کند؟ اگر بله توضیح دهید.
بله ☐ خیر ☐